

รูปแบบรายการโทรทัศน์และการผลิตรายการโทรทัศน์ต้นแบบ สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว

Television Format and Program Production for Children and Families

วรวิภา อ่อนน่วม

Worrawut Onnaum

รองคณบดีฝ่ายกิจการนักศึกษา วิทยาลัยนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต
Associate Dean for Student Affairs Collage of Communication Arts Rangsit University
E mail: worrawutonnaum@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง รูปแบบรายการโทรทัศน์และการผลิตรายการโทรทัศน์ต้นแบบ สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาวิจัย วิเคราะห์รูปแบบรายการโทรทัศน์ 2) เพื่อนำเสนอแนวทางการผลิตรายการโทรทัศน์ต้นแบบสำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ คือ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In – depth interview) แหล่งข้อมูลการศึกษา โดยแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม รวม 28 คน ประกอบด้วย 1) ผู้กำหนดนโยบาย / ผู้บริหารระดับสูงระดับชาติที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดมาตรฐานจริยธรรมและการกำกับดูแลการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว 2) เครือข่ายและองค์กรที่เกี่ยวข้อง / ศึกษา เกี่ยวกับสื่อและสิทธิเด็ก และเยาวชน 3) ผู้ประกอบกิจการสถานีโทรทัศน์ / ผู้ผลิตรายการสำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว 4) นักวิชาการด้านนิเทศศาสตร์ / สื่อสารมวลชน และนักจิตวิทยาเด็ก เยาวชน และครอบครัว รวมถึงการถอดรหัสรายการโทรทัศน์ที่เป็นแบบอย่างที่ดีของรายการเด็ก เยาวชน และครอบครัว ของต่างประเทศ และของประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า รายการโทรทัศน์ที่เป็นแบบอย่างที่ดีของรายการเด็ก เยาวชน และครอบครัว จะมีลักษณะของรูปแบบรายการ เทคนิคการเล่าเรื่อง วิธีการเสนอเพื่อดึงดูด ทัศนคติเชิงบวกในการผลิต ความรู้ทางด้านจิตวิทยา เทคนิคในการนำเสนอรายการ เทคนิคด้านเนื้อหาสาระที่สอดแทรกการมีส่วนร่วม และจริยธรรมการผลิต ที่แตกต่างกันตามแต่ละช่วงอายุของเด็กและเยาวชน โดยแบ่งเป็น เด็กเล็ก 3-5 ปี เด็กวัยเรียน 6-12 ปี และเยาวชนที่เป็นวัยรุ่น 13-18 ปี ส่วนรายการสำหรับครอบครัว พบลักษณะเป็นละครซิทคอม หรือตลกขบขันจากสถานการณ์ที่เป็นเหตุการณ์ในครอบครัว ด้านการสร้างสรรค์เนื้อหา รายการเด็กและเยาวชน โดยนำเสนอรูปแบบรายการและเนื้อหารายการให้เหมาะสมกับพัฒนาการของช่วงวัย มีความเชื่อมโยงกับสังคม เกิดประโยชน์ทั้งต่อจิตสำนึกและการกระทำที่เด็กสามารถนำไปใช้ได้ ระมัดระวังการนำเสนอทั้งรูปแบบและเนื้อหาที่ส่งผลกระทบต่อเด็ก ทั้งทางกาย อารมณ์ ปัญญา และสังคม มีทั้งการให้ความรู้ควบคู่กับความสนุก และรายการครอบครัวที่สมาชิกในครอบครัวสามารถรับชมร่วมกันได้ ส่วนเนื้อหา ประกอบด้วย เนื้อหาที่ส่งเสริมทักษะการเรียนรู้และการใช้ชีวิต สอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม และเสริมสร้างทักษะด้านต่างๆ

คำสำคัญ: รายการโทรทัศน์ต้นแบบ, เด็ก เยาวชน และครอบครัว

Abstract

The study of television format and television program production for children, youth and families aimed to study and analyze types of television programs and provide guidelines the production of television programs modeled for children and families. The methodology for this qualitative research included in-depth interviews with 4 groups of respondents, totaling 28 people including policy makers/ the national administrators taking part in determining ethical standards and supervising television programs for children and families, related networks and organizations studying media and child and youth's rights, television station or program producers for children and families; and mass communication scholars and children psychologists including the decoders of good television programs in foreign countries and Thailand. The good television programs modeled for children and families applied different narration techniques through attractive presentation and followed basic rules of production. In addition, based on psychological theories, those programs varied contents to motivate watchers' participation on production morality depending on the age range of children divided into 3-5, 6-12 and 13-18 years old. According to family programs, most of them were sitcoms or comedy programs showing family. In terms of content creativity, the presentation of programs and contents needed to be appropriate for children at every age and the society, contributing to the development of children's consciousness and good behaviors. In addition, the production of these programs needed to be careful as they would affect children's physical and emotional development and the society. It was recommended that the programs provide knowledge and entertainment. Family members should join together as the content promoted morality and enhanced skills.

Keywords: Television program production, Children and families

1. บทนำ

จากอดีตจนถึงปัจจุบัน สังคมไทยได้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ตามยุคสมัย และได้ก้าวทันโลกในหลายๆ ทาง อย่างน่าภาคภูมิใจ ทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม สื่อสารมวลชนก็เป็นทิศทางอีกทางหนึ่งที่ได้มีการพัฒนาควบคู่กับการพัฒนาประเทศอย่างต่อเนื่อง กล่าวได้ว่าการสื่อสารสนเทศ สามารถทำให้ประชากรในประเทศได้มีการพัฒนาสมอง จิตใจ ซึ่งเป็นการนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตได้ เช่น การสื่อสารด้วยหนังสือพิมพ์ วิทยุ และโทรทัศน์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สื่อโทรทัศน์ได้พัฒนาตนเองจนสามารถเชื่อมต่อกับความเป็นอยู่ของประชากร และเป็นสื่อที่มีอิทธิพลอันใกล้ชิดแก่การดำรงชีวิต และมีบทบาทต่อวิถีชีวิตของสังคมไทยอย่างชัดเจน (สินิทธิ สิริธรรักษ์, 2553)

สื่อโทรทัศน์ จัดว่าเป็นสื่อที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนเป็นอย่างยิ่ง แม้ว่าในปัจจุบันการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชน สามารถเรียนรู้ได้จากหลายช่องทาง ไม่ว่าจะเป็นที่ทัศน วิทยุ อินเทอร์เน็ต แลสื่อสิ่งพิมพ์ ซึ่งได้เปิดกว้างให้เด็กได้บริโภคสื่ออย่างกว้างขวางในโลกยุคการสื่อสารไร้พรมแดน จะเห็นได้ว่าปัจจุบันเด็กได้รับอิทธิพลจากสื่อต่างๆ ก่อนข้างมาก เพราะในแต่ละวันเด็กได้ใช้เวลาไปไม่น้อยกับสื่อต่างๆ เช่น ดูโทรทัศน์ ฟังวิทยุ อ่านหนังสือพิมพ์ อ่านการ์ตูน เป็นต้น ยิ่งในสภาพสังคมปัจจุบันที่พ่อแม่มีเวลาให้กับลูกน้อยลง ยิ่งทำให้สื่อต่างๆ เข้าถึงเด็กได้มากขึ้น (มูลนิธิสื่อมวลชนศึกษา, 2558) สื่อมวลชนมีอิทธิพล ทั้งที่เป็นคุณและโทษต่อเด็ก เพราะอิทธิพลของ

สื่อมวลชนมีผลต่อการเรียนรู้ ความคิดเห็น ค่านิยม ตลอดจนพฤติกรรมต่างๆ ของเด็ก จากการวิจัยได้พบว่าสื่อที่เด็กชอบมากที่สุดคือสื่อโทรทัศน์ รองลงมาคือวิทยุกระจายเสียง และสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อโทรทัศน์เป็นสื่อที่ทุกคนสามารถรับชมได้โดยไม่ต้องใช้สมาธิ หรือจินตนาการ เด็กส่วนใหญ่จึงชอบและสามารถใช้เวลาไปกับการชมรายการต่างๆ ได้เป็นเวลานาน (ปริญญา ปรานญาพร, 2555)

กระบวนการนำเสนอของสื่อโทรทัศน์ในปัจจุบันมีความหลากหลายรูปแบบ ขึ้นอยู่กับการบริหารของแต่ละสถานี ซึ่งทุกๆ สถานีมีองค์กรควบคุมการบริหาร เช่น องค์กรของรัฐ องค์กรของเอกชน การนำเสนอรูปแบบรายการโทรทัศน์ มีการแข่งขันในเชิงพาณิชย์ เพื่อประโยชน์ทางธุรกิจ ทุกสถานีจึงต้องมีการพัฒนาในการนำเสนอ เพื่อผู้ชมรายการโทรทัศน์ที่เป็นเด็ก เยาวชน และครอบครัวให้หลากหลายเพิ่มขึ้น รายการประเภทบันเทิง รายการประเภทความรู้ สามารถรับชมรายการโทรทัศน์ตามวัน เวลาที่ต้องการ และในการผลิตรูปแบบรายการโทรทัศน์ในปัจจุบันนี้ ความเจริญทางด้านเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทควบคู่กับเวลาในการเร่งรีบ จึงเกิดมีบริษัทเอกชน รับจ้างผลิตรายการโดยกระบวนการโปรดิวเซอร์ นับตั้งแต่การผลิตตามรูปแบบ (format) เป็นรูปแบบการนำเสนอตามขั้นตอนในเนื้อหาสาระ เป็นผังรายการ เป็นสคริปต์ (script) เสร็จสมบูรณ์ตามวันเวลา (TV Day Part) เพื่อป้อนเข้าสู่สถานี ฝ่ายรายการตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมต่อเนื่อง เพื่อนำออกอากาศต่อไป จึงไม่ใช่เป็นการง่ายที่จะปรับปรุงแก้ไขผังรายการที่ส่งเข้าสถานีแล้ว จะสมบูรณ์ตามความเหมาะสม 100% จึงเกิดแก้ปัญหาให้แก้ไขและพัฒนาอยู่เรื่อยๆ และต้องทำต่อไป

ขณะที่ผลการศึกษาวิจัย เรื่องรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัวในทศวรรษที่ผ่านมา ทั้งเชิงประวัติศาสตร์ พัฒนาการรายการ สถานีและผู้ผลิตรายการ เนื้อหา รูปแบบและวิธีการนำเสนอรายการ รวมถึงบทบาทและอิทธิพลของสื่อโทรทัศน์ต่อเด็ก เยาวชน และครอบครัว โดยสรุปพบว่า รายการที่เด็กดูส่วนใหญ่ไม่ใช่รายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก ปัจจุบันด้านเศรษฐกิจและการตลาดมีอิทธิพลอย่างสูงต่อผู้ประกอบการสถานีโทรทัศน์และผู้ผลิตรายการโทรทัศน์ พบว่าการกำหนดสัดส่วนและเวลาการออกอากาศรายการเด็ก เยาวชน และครอบครัว ทางโทรทัศน์มีจำนวนน้อย ปรับเปลี่ยนเวลาบ่อยครั้ง และออกอากาศในช่วงเวลาที่ไม่เหมาะสม กระบวนการผลิต การสร้างสรรค์ เนื้อหาและรูปแบบรายการ เด็กและเยาวชนส่วนใหญ่ ไม่เอื้อต่อพัฒนาการด้านจิตวิทยาของเด็กในแต่ละช่วงวัย ทั้งด้านกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา ขณะที่ครอบครัวไทยยังใช้สื่อโทรทัศน์ในการเลี้ยงดูบุตร ทำให้เด็กไทยใช้เวลากับการรับชมรายการ โทรทัศน์มากหลายชั่วโมงต่อวัน (ลักษมี คงลาภ และอัปสร เสถียรทิพย์, 2556)

จะเห็นได้ว่ารูปแบบรายการโทรทัศน์และการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว ยังขาดหลักคิดหรือแนวทางการในการสร้างสรรค์รายการที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายที่แท้จริง และในขณะเดียวกัน ด้านเนื้อหารายการยังไม่สอดคล้องกับพฤติกรรม หรือการเรียนรู้ที่เหมาะสมของเด็กและเยาวชนในแต่ละช่วงวัย รวมไปถึงยังขาดการเชื่อมโยงความรู้จากในโรงเรียนและทักษะที่จำเป็นในอนาคตของเด็กและเยาวชน

ผู้วิจัยจึงได้สนใจที่จะศึกษา “รูปแบบรายการโทรทัศน์และการผลิตรายการโทรทัศน์ต้นแบบ สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว” เพื่อเป็นประโยชน์ในการเสริมสร้างมาตรฐานการผลิตรายการสำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว ที่คำนึงถึงหลักจริยธรรมวิชาชีพ และแนวทางการผลิตรายการเชิงคุณภาพที่เหมาะสมต่อกลุ่มเป้าหมาย อันเป็นอนาคตสำคัญของประเทศไทยต่อไป

2. วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อศึกษาวิจัย วิเคราะห์รูปแบบรายการ โทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว
- 2) เพื่อนำเสนอแนวทางการผลิตรายการ โทรทัศน์ต้นแบบสำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว

3. อุปกรณ์และวิธีการ / วิธีดำเนินการวิจัย

1) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ (1) ผู้กำหนดนโยบาย / ผู้บริหารระดับสูงระดับชาติที่เกี่ยวข้องกับการผลิต รายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว (2) เครือข่ายและองค์กรที่เกี่ยวข้อง / ศึกษา เกี่ยวกับสื่อและสิทธิ เด็ก และเยาวชน (3) ผู้ประกอบกิจการสถานีโทรทัศน์ / ผู้ผลิตรายการสำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว และ (4) นักวิชาการด้านนิเทศศาสตร์ / สื่อสารมวลชน และนักจิตวิทยาเด็ก เยาวชน และครอบครัว

2) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ (1) การศึกษาเอกสาร (2) การสัมภาษณ์เชิงลึก และ (3) การถอดรหัส รายการโทรทัศน์ที่เป็นแบบอย่างที่ดีของรายการเด็ก เยาวชน และครอบครัว

3) วิธีดำเนินการวิจัย ได้แก่ (1) ศึกษาเอกสารวิชาการ วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย เทปรายการ โทรทัศน์ สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว ในประเทศไทยและต่างประเทศ รวมทั้งบริการสืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตที่เกี่ยวข้อง (2) การสัมภาษณ์เชิงลึก โดยเป็นคำถามที่กำหนดขึ้นแบบปลายเปิด เพื่อเป็นแนวทางในการสัมภาษณ์ และ (3) การถอดรหัสรายการ โทรทัศน์ที่เป็นแบบอย่างที่ดีของรายการเด็ก เยาวชน และครอบครัว ของต่างประเทศ และของ ประเทศไทย โดยเลือกรายการ โทรทัศน์จากที่กลุ่มตัวอย่างแนะนำ

4) วิธีวิเคราะห์ข้อมูล การรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ จากการศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก และการถอดรหัสรายการ ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลแบบการจำแนกชนิดข้อมูล โดยการจัดระเบียบ ดีความ และสรุปผลการศึกษา ในรูปแบบการวิเคราะห์เชิงพรรณนา ในประเด็นที่กำหนดไว้ตามวัตถุประสงค์

4. ผลการวิจัย

4.1 การศึกษาและวิเคราะห์รูปแบบรายการ โทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัวจากการถอดรหัสรายการ โทรทัศน์ที่เป็นแบบอย่างที่ดีของรายการเด็ก เยาวชนและครอบครัว ของต่างประเทศ และของประเทศไทยสามารถสรุปผลได้ดังตาราง 1

ตาราง 1 การถอดรหัสรายการ โทรทัศน์ที่เป็นแบบอย่างที่ดีของรายการเด็ก เยาวชนและครอบครัว ของต่างประเทศ และของประเทศไทย ตามแต่ละช่วงวัย

รายการเด็กและเยาวชนใน ต่างประเทศ / ไทย	เด็กเล็กอายุ 3-5 ปี	เด็กวัยเรียนอายุ 6-12 ปี	เยาวชนที่เป็นวัยรุ่นอายุ 13-18 ปี
รูปแบบรายการ	รูปแบบหลากหลายทั้ง ละคร เพลง ดนตรี สารคดี ทดลอง ข่าว	ละคร เพลง ดนตรี สารคดี ข่าว ตอบปัญหา เกมสัปดาห์	รูปแบบละคร เรียบลึกลับ
เทคนิคการเล่าเรื่อง	การ์ตูน หุ่นมือ ภาพวาด กราฟฟิก การ์ตูน พิธีกร สถานการณ์จำลอง	เทคนิคการเล่าเรื่องที่ หลากหลาย ใช้พิธีกร / นักแสดงไม่กี่คน	ตัวละครเป็นเด็กมัธยม
วิธีการเสนอเพื่อดึงดูด	คลิกขบขัน ตื่นเต้น เรื่องเหนือ	เหมือนปรัมพาย แต่เพิ่มความ	ขัดแย้งชัดเจน ตลกจาก

รายการเด็กและเยาวชนในต่างประเทศ / ไทย	เด็กเล็กอายุ 3-5 ปี	เด็กวัยเรียนอายุ 6-12 ปี	เยาวชนที่เป็นวัยรุ่นอายุ 13-18 ปี
กฏกติกาเบื้องต้นในการผลิต	จินตนาการ ชวนสงสัย - เสนอเสมือนว่าเป็นเด็ก - ใหม่ในการนำเสนอ - เสนอด้วยภาพสีสัน - วัจนภาษาน้อย - จังหวะนำเสนอช้าและทำซ้ำในรูปแบบต่างๆ - ตรงไปตรงมา - เนื้อหาง่ายไม่ซับซ้อน - เสนอซ้ำเมื่อต้องการให้มีส่วนร่วม	ขัดแย้ง ของรางวัล การแข่งขัน (รายการสำหรับเด็กอายุ 6-9 ปี) มิกติกาการผลิตไม่ต่างจากรายการเด็กเล็ก) รายการเด็ก 10 ปีขึ้นไปจะแตกต่างกัน - ใช้วัจนภาษามากขึ้น - เนื้อหาซับซ้อน - เสนอค่อนข้างเร็ว - ไม่ย่ำซ้ำไปมา - การมีส่วนร่วม	สถานการณ์ รักโรแมนติค เสรีา ตื่นเต้น - เนื้อหาตรงกับช่วงวัย - เนื้อหาตรงกับสถานการณ์ปัจจุบัน - สอดแทรกสาระ ความรู้ - ภาษาที่พูดในชีวิตจริง - ภาพภาพในการเล่าเรื่อง - ถ้าเป็นเรื่องราวสอดคล้องกับสถานการณ์จริง มีความซับซ้อนชวนติดตาม
ความรู้ทางด้านจิตวิทยา	- การช่วยเหลือตัวเอง - การทำกิจกรรมกลางแจ้ง - การเรียนรู้เข้าใจสังคม - ความอยากรู้อยากเห็น - การสร้างเหตุผล ที่ส่งผลต่อการคิดทางคุณธรรม	- สามารถแยกความต่างทางเพศ - สร้างความเชื่อมั่น - ตื่นเต้น น่าแสวงหาในเด็กชาย - อ่อนหวานในเด็กหญิง - แสวงหาความจริงด้วยหลักทางวิทยาศาสตร์ - เป็นที่ยอมรับในกลุ่มเพื่อน	- ภาวะทางเพศที่เปลี่ยนแปลง - อารมณ์แปรปรวน - การตัดสินใจที่ยึดตนเอง - การควบคุมอารมณ์และความคิดทางเพศ - การพูดคุยเรื่องเพศกับครอบครัว - การเติบโตในสังคมที่ไม่สมบูรณ์
เทคนิคนำเสนอรายการ	สนุก เสนอเน้นย้ำ ตัวละคร เรื่องราวที่สร้างความจดจำ ระลึกได้ง่าย	ความสนุกสนาน หลักด้านการจดจำและระลึกได้ของเนื้อเรื่องและบุคลิกตัวละคร	ความสนุกสนาน หลักด้านการจดจำและสามารถระลึกได้ของเนื้อเรื่องและบุคลิกตัวละคร
เทคนิคด้านเนื้อหา	- รูปธรรมสูง เด็กสามารถเข้าใจทันที - ตรงไปตรงมา - คำเนิ่นเรื่องไม่เร็ว ตามทัน - ทำซ้ำเพื่อคอยย้ำ - เรื่องราวที่เทียบเคียงกับเด็ก - ภาษา คำพูดตามวัย - ตัดต่อ จังหวะเสียงซ้ำชัดเจน - เน้นการมีส่วนร่วม	- รูปธรรม เด็กตีความได้ - คำเนิ่นเรื่องไม่เร็ว - เรื่องง่ายในเด็กเล็กและซับซ้อนขึ้นในเด็กโต ทำซ้ำคาดเดาได้ - เรื่องราวที่เทียบเคียงเด็กตามช่วงวัย - ภาษา คำพูดตามวัย - เน้นการมีส่วนร่วม	- รูปธรรม เด็กสามารถตีความได้ - โครงเรื่องซับซ้อนขึ้น - เรื่องราวที่เทียบเคียงเด็กตามช่วงวัย - ภาษา คำพูดตามวัย - การตัดต่อ จังหวะการใช้เสียง - คำเนิ่นถึงพัฒนาการตามช่วงวัย - เน้นการมีส่วนร่วม
สาระที่สอดแทรก	1. เนื้อหาทั่วไป 2. ด้านทักษะชีวิต/ทักษะ	1) เพิ่มเติมเรื่องภาษา วัฒนธรรม STEM โลก	1) เพิ่มเติมเรื่องทักษะด้านสื่อและการสื่อสาร ด้านการทำงานและชีวิต

รายการเด็กและเยาวชนในต่างประเทศ / ไทย	เด็กเล็กอายุ 3-5 ปี	เด็กวัยเรียนอายุ 6-12 ปี	เยาวชนที่เป็นวัยรุ่นอายุ 13-18 ปี
อารมณ์	2) global awareness (ทักษะการเรียนรู้เรื่องสุขภาพ สิ่งแวดล้อม	ภูมิภาค เอเชีย	2) global awareness, life skills,
3. ด้านคุณธรรมจริยธรรม	เรียนรู้เรื่องสุขภาพ สิ่งแวดล้อม	2) global awareness, life	learning and innovative skills
4. การมีส่วนร่วม	เรียนรู้ตนเองและความเป็นพลเมือง) และ life skills (ทักษะด้านสังคมและการข้ามวัฒนธรรม ความยืดหยุ่นและการปรับตัว ความเป็นผู้นำและมีความรับผิดชอบ)	skills, learning and innovative skills (ทักษะด้านเท่าทันข่าวสารและ เทคโนโลยี การสร้างสรรค์ และนวัตกรรม ความคิดเชิงวิพากษ์และการแก้ปัญหา และการทำงานร่วมกัน)	3) สอนเรื่องความมีวินัย ความเป็นประชาธิปไตย และจิตสาธารณะ
	3) คุณธรรมความกตัญญู	และการทำงานร่วมกัน)	4) ร่วมในการชมและผลิต
	4) ร่วมในการชมรายการ	3) คุณธรรม ด้านความกตัญญู ความใฝ่รู้ รอบรู้คนเข้มแข็ง	
จริยธรรมการผลิต	ไม่พบการทำผิดจริยธรรม	ไม่พบการทำผิดจริยธรรม	ไม่เหมาะสม ใช้ความรุนแรง

ส่วนรายการสำหรับครอบครัว พบคุณลักษณะของการสร้างสรรค์ เป็นละคร sitcom หรือตลกขบขันจากสถานการ์ณ

4.2 แนวทางการสร้างสรรค์รายการ โทรทัศน์ต้นแบบสำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว

4.2.1 รูปแบบ และวิธีการนำเสนอที่เหมาะสมกับเด็ก เยาวชน และครอบครัว ควรคำนึงถึงกลุ่มเด็กที่รับชมรายการเป้าหมาย นำเสนอรูปแบบและเนื้อหาที่เหมาะสมกับพัฒนาการของช่วงวัย เป็นรายการที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของกลุ่มเป้าหมายทุกช่วงวัย ใน 6 ด้านคือระบบคิด วิชาการ คุณธรรมจริยธรรม การใช้ชีวิต การยอมรับความแตกต่างและความสัมพันธ์ในครอบครัว และควรระวังเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมคือเรื่องเพศ ความรุนแรง และภาษาที่ไม่เหมาะสมด้านเนื้อหารายการควรแสดงความเชื่อมโยงกับสังคม หรือแสดงผลกระทบที่เกิดต่อสังคม สะท้อนความหลากหลายของสังคมในหลายรูปแบบทั้ง เพศ การศึกษา เชื้อชาติ สถานะทางสังคม เกิดประโยชน์ทั้งต่อจิตสำนึกและการกระทำที่เด็กสามารถนำไปใช้ได้ ทั้งต่อตนเอง ชุมชน และสังคม และสร้างสรรค์สิ่งที่ดีให้กับเด็กและเยาวชน ควรระมัดระวังการนำเสนอทั้งรูปแบบและเนื้อหาที่ส่งผลกระทบต่อเด็ก ทั้งทางกาย อารมณ์ ปัญญา และสังคม อาจมีผู้เชี่ยวชาญในเรื่องเด็ก เช่น นักจิตวิทยาเด็ก เป็นที่ปรึกษาด้านรายการครอบครัว ควรเป็นรายการที่สมาชิกในครอบครัวสามารถรับชมร่วมกันได้ เพื่อช่วยสร้างการเรียนรู้ คุณค่า และพลังให้กับสมาชิกในครอบครัว มีเป้าหมายคือมุ่งเสริมสร้างการยอมรับและความสัมพันธ์อันดี ในยุคแห่งความหลากหลาย และความเป็นสังคมประชาธิปไตย ด้านเทคนิคและวิธีการนำเสนอรายการเด็กและเยาวชน ควรมีทั้งการให้ความรู้ควบคู่กับความสนุก พิธีกรเป็นแบบอย่างที่ดีให้เด็ก ใช้อุปกรณ์ประกอบด้านศิลปะต่างๆในการสร้างสรรค์ ให้ความรู้สอดแทรกควรทำอย่างแยบยล ให้เด็กได้มีส่วนร่วมในรูปแบบที่หลากหลาย

4.2.2 เนื้อหาที่เหมาะสมในรายการเด็ก เยาวชนและครอบครัว ประกอบด้วย เนื้อหาที่ส่งเสริมการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง สร้างความคิด จินตนาการและความเชื่อมั่นในการดำรงชีวิตอย่างเหมาะสม ส่งเสริมความเข้าใจ

หลักธรรมของศาสนาและการใช้ชีวิตกับกลุ่มคนที่มีความแตกต่างหลากหลาย ส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างสมานฉันท์ มีพื้นที่ให้เด็กแสดงทัศนะ ความรู้ความสามารถ มีประสบการณ์ที่หลากหลาย ส่งเสริมการใช้สื่ออย่างรู้เท่าทันและสร้างสรรค์ ช่วยให้เด็กเท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลก เทคโนโลยีสารสนเทศ และดิจิทัล สิ่งแวดล้อม สังคม และอื่นๆ เนื้อหาที่สอดคล้องคุณธรรมจริยธรรมพื้นฐานที่เด็กและเยาวชนควรพัฒนาไปตามช่วงวัย ทั้งเรื่องความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ความมีวินัย ซื่อสัตย์ มีน้ำใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ อดทนเข้มแข็ง เสียสละ แบ่งปัน มีคุณธรรม เคารพการตัดสินใจของผู้อื่น การคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ตนเอง เนื้อหาที่เสริมสร้างทักษะด้านอารมณ์ จิตใจ ปัญหาการเรียนรู้ สังคมและการใช้ชีวิต การใช้สื่อ ข้อมูลสารสนเทศ และสื่อดิจิทัลต่างๆ ความเป็นพลเมืองในระบบประชาธิปไตย เพื่อเท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 และการสร้างสรรค์รายการ โดยคำนึงถึงหลักจริยธรรมในการผลิตรายการต้องตระหนักตั้งแต่การวางแผน การเตรียมการ ดำเนินการ และกระบวนการหลังการผลิต ได้รับความยินยอมจากผู้ปกครอง คำนึงถึงความปลอดภัยด้านต่างๆ การให้คำตอบแทนเป็นสิ่งจูงใจ เป็นต้น ในการถ่ายทำผู้ผลิตควรทำอย่างรอบคอบในการเสนอภาพ ข้อความ สัญลักษณ์ การให้ข้อมูลที่เที่ยงตรง และเป็นธรรม

4.2.3 ส่วนประกอบการสร้างสรรค์รายการโทรทัศน์ต้นแบบสำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัวผู้วิจัยได้รวบรวมรูปแบบวิธีการนำเสนอ สิ่งดึงดูดสำหรับเด็กและเยาวชน รวมถึงเนื้อหาที่ควรส่งเสริมสร้างสรรค์ในหลากหลายมิติสู่การออกแบบส่วนประกอบการสร้างสรรค์รายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว ดังตาราง 2

ตารางที่ 2 ภาพรวมส่วนประกอบการสร้างสรรค์รายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว (Module)

ส่วนประกอบการสร้างสรรค์รายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว (Module)							
กลุ่มเป้าหมาย	จิตวิทยาพัฒนาการ	การพัฒนาความสามารถ	ทักษะในศตวรรษที่ 21	หมวดหมู่การเรียนรู้	คุณธรรมจริยธรรม	รูปแบบรายการ	สิ่งดึงดูด
3-5 ปี	- ช่วยเหลือตนเอง - สิ่งกระโดด - ออกกำลังกายเห็น - สร้างเหตุผลส่งต่อความสามารถในการคิดทาง - คณิตศาสตร์	พัฒนาบ่ม (PO)	สุขภาพ	Global Awareness	ศิลปะ มนุษยชาติ สังคม	ละคร นิทาน	ตลก ขบขัน
			สิ่งแวดล้อม			ชื่อสัตย์ เสียสละ แบ่งปัน	การสาธิต
6-9 ปี	- สามารถแยกความแตกต่างของเพศได้ - เชื่อมโยงตนเอง - แยกกลุ่ม ก๊วน - ชาย (ตื่นเต้น ทดลอง) / หญิง (อ่อนหวาน, ละมุน)	ศีลธรรม จริยธรรม (MQ)	การรู้หนังสือ	Life Skill	เพิ่มเติมศึกษา	ความหลากหลาย	รักโรแมนติก
			สังคม วัฒนธรรม ทักษะ		ภาษาและวัฒนธรรม		ใบความแตกต่าง
10-12 ปี	- ต้องการเป็นที่ยอมรับของกลุ่มเพื่อน - ค้นหาอัตลักษณ์ของตนเอง - แสวงหาความจริง - กังวลการเปลี่ยนแปลงทางเพศ	อารมณ์ (EQ)	ความยืดหยุ่นและการปรับตัว ผู้นำ และรับผิดชอบ	๕	อาเซียน และโลก	นิตยสาร	มีเงื่อนไข ขวาน สงสัย
13-15 ปี	- ภาวะทางเพศเปลี่ยนแปลง - ขาดความรู้การควบคุมความคิดและ	สติปัญญา (IQ)	ข้อมูลและเทคโนโลยี		ทักษะด้านสื่อและการ	มีสติ มีภูมิคุ้มกัน	การแข่งขัน

ส่วนประกอบการสร้างสรรค์รายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว (Module)							
กลุ่มเป้าหมาย	จิตวิทยาพัฒนาการ	การพัฒนาความสามารถ	ทักษะในศตวรรษที่ 21	หมวดหมู่การเรียนรู้	คุณธรรม จริยธรรม	รูปแบบรายการ	สิ่งดึงดูด
	อารมณ์ทางเพศ - พุคคุยเรื่องเพศกับครอบครัว - อารมณ์แปรปรวน - ตัดสินใจโดยยึดตนเองเป็นหลัก - พัฒนาศักยภาพในอนาคต - การเติบโตในสังคมที่ไม่สมบูรณ์		คิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม	สื่อสาร	ในการใช้ชีวิต		สงสาร
							แฟนตาซีเหนือจินตนาการ
16-18 ปี		ริเริ่มสร้างสรรค์ (CQ)	มีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา	ชีวิตการทำงาน	จิตสำนึกสาธารณะ	สารคดี	มีชื่อเสียง
ครอบครัว	- ความรักความอบอุ่น - ความเข้าใจในความแตกต่างของช่วงวัย - การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน	การแก้ไขปัญห (AQ)	การสื่อสารและการทำงานร่วมกัน	ครอบครัว	รู้เท่าทันข้อมูลข่าวสาร สื่อและเทคโนโลยี	ข่าว และการพูดคุย	โศลก รางวัล
						เพลง	ย้อนยุคย้อนอดีต

จากตาราง 2 ผู้วิจัยได้นำมาสังเคราะห์และนำมาผู้การออกแบบส่วนประกอบการสร้างสรรค์รายการโทรทัศน์แบ่งตามแต่ละช่วงอายุ ดังนี้

4.2.3.1 ส่วนประกอบการสร้างสรรค์รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กเล็ก อายุ 3 – 5 ปี คำนึงจิตวิทยาพัฒนาการในด้านการช่วยเหลือตนเอง การวางกระโดดสนุกสนาน ความอยากรู้อยากเห็น เรียนรู้การเข้าสังคม และสร้างเหตุผลส่งผลต่อความสามารถในการคิดทางคุณธรรม มีการพัฒนาความสามารถทางด้านพละนาฏย ศิลธรรม และอารมณ์ มีทักษะในศตวรรษที่ 21 ด้านสุขภาพ สิ่งแวดล้อม เรียนรู้เรื่องศิลปะ มนุษยชาติ และสังคม รู้จักสิทธิ บทบาท หน้าที่ต่อตนเองและสังคมชื่อสัตย์ เสียสละ แบ่งปัน รูปแบบรายการที่เป็นละคร นิทาน เพลง มีความหลากหลาย ตลกขบขัน ตื่นเต้น ตื่นตา ตื่นใจ หรือแฟนตาซีเหนือจินตนาการ

4.2.3.2 ส่วนประกอบการสร้างสรรค์รายการโทรทัศน์สำหรับวัยเรียนตอนต้น อายุ 6 – 9 ปี โดยคำนึงจิตวิทยาพัฒนาการในด้านความสามารถแยกความแตกต่างของเพศได้ เชื่อมั่นในตนเอง แยกกลุ่ม ก๊วน เด็กชายจะชอบความตื่นเต้น การทดลอง เด็กหญิงจะชอบความอ่อนหวาน ละมุน มีการพัฒนาความสามารถทางด้านศีลธรรมอารมณ์สติปัญญา และการแก้ไขปัญหา มีทักษะในศตวรรษที่ 21 ด้านสิ่งแวดล้อม การรู้หนังสือ สังคม วัฒนธรรม ทักษะความยืดหยุ่น และการปรับตัว สเต็มศึกษา ภาษาและวัฒนธรรม ชื่อสัตย์ เสียสละ แบ่งปัน เคารพและยอมรับในความแตกต่าง มีส่วนร่วมและแสดงออกตามแนวทางประชาธิปไตย มีจิตสำนึกสาธารณะ รูปแบบรายการเป็นสารคดีมีความหลากหลาย เป็นความจริง ได้แสดงความสามารถ มีความตลกขบขัน ตื่นเต้น ตื่นตา ตื่นใจ อาจมีเรื่องของความขัดแย้ง แฟนตาซีเหนือจินตนาการ โศลก รางวัล ย้อนยุค

4.2.3.3 ส่วนประกอบการสร้างสรรค์รายการโทรทัศน์สำหรับวัยเรียนตอนปลาย อายุ 10 – 12 ปี โดยคำนึงจิตวิทยาพัฒนาการในด้านความต้องการเป็นที่ยอมรับของกลุ่มเพื่อน มีการค้นหาอัตลักษณ์ของตนเอง แสวงหาความ

จริง กังวลการเปลี่ยนแปลงทางเพศ มีการพัฒนาความสามารถทางด้านศีลธรรม จริยธรรม อารมณ์ สติปัญญา ริเริ่มสร้างสรรค์ การแก้ไขปัญหา มีทักษะในศตวรรษที่ 21 ด้านสังคม วัฒนธรรม ทักษะ ความยืดหยุ่น และการปรับตัว ผู้นำ และรับผิดชอบ ข้อมูลและเทคโนโลยี คิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรม อาเซียน และโลก เคารพและยอมรับในความแตกต่าง มีส่วนร่วมและแสดงออกตามแนวทางประชาธิปไตย มีสติ มีภูมิคุ้มกันในการใช้ชีวิต ชยัน อุดทน พากเพียร ความหลากหลาย รูปแบบรายการเป็นเรื่องที่เป็นความจริง สารคดี ข่าว และการพูดคุย มีความตลกขบขัน ตื่นเต้น ตื่นตา ตื่นใจ มีความขัดแย้ง

4.2.3.4 ส่วนประกอบการสร้างสรรค์รายการโทรทัศน์สำหรับเยาวชนที่เป็นวัยรุ่นตอนต้น อายุ 13 – 15 ปี โดยคำนึงจิตวิทยาพัฒนาการในด้านภาวะทางเพศเปลี่ยนแปลง ขาดความรู้การควบคุมความคิดและอารมณ์ทางเพศ พุดคุยเรื่องเพศกับครอบครัว มีอารมณ์แปรปรวน ดัดจริตโดยยึดตนเองเป็นหลักพัฒนาศกยภาพในอนาคต อาจมีการเติบโตในสังคมที่ไม่สมบูรณ์ มีการพัฒนาความสามารถทางด้านพละนาถย ศีลธรรม จริยธรรม อารมณ์ ริเริ่มสร้างสรรค์ การแก้ไขปัญหา มีทักษะในศตวรรษที่ 21 ด้านผู้นำ และรับผิดชอบ ข้อมูลและเทคโนโลยี คิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรม มีวิจรรณญาณ และการแก้ปัญหา การสื่อสารและการทำงานร่วมกัน มีทักษะด้านสื่อและการสื่อสาร มีสติ มีภูมิคุ้มกันในการใช้ชีวิต ชยัน อุดทน พากเพียร มีจิตสำนึกสาธารณะ รู้เท่าทันข้อมูลข่าวสาร สื่อและเทคโนโลยี่ รายการเป็นเรื่องจริงละคร อาจเป็นการแข่งขัน ที่มีความตลกขบขัน ตื่นเต้น ตื่นตา ตื่นใจ รักโรแมนติก ขัดแย้ง หรือมีเงื่อนไขชวนสงสัย มีชื่อเสียง โขลกวางวัล

4.2.3.5 ส่วนประกอบการสร้างสรรค์รายการโทรทัศน์สำหรับเยาวชนที่เป็นวัยรุ่นตอนปลาย อายุ 16 – 18 ปี ด้านจิตวิทยาพัฒนาการจะเหมือนกับเยาวชนที่เป็นวัยรุ่นตอนต้น อายุ 13 – 15 ปี มีการพัฒนาความสามารถทางด้านพละนาถย ศีลธรรม จริยธรรม ริเริ่มสร้างสรรค์ การแก้ไขปัญหา มีทักษะในศตวรรษที่ 21 ด้านข้อมูลและเทคโนโลยี คิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรม มีวิจรรณญาณ และการแก้ปัญหา การสื่อสารและการทำงานร่วมกัน ชีวิตการทำงาน เคารพและยอมรับในความแตกต่าง มีสติ มีภูมิคุ้มกันในการใช้ชีวิต ชยัน อุดทน พากเพียร รู้เท่าทันข้อมูลข่าวสาร สื่อและเทคโนโลยี่ รูปแบบรายการเป็นเรื่องที่เป็นความจริง ละคร ข่าวและการพูดคุย ที่มีความตลกขบขัน ตื่นเต้น ตื่นตา ตื่นใจ ขัดแย้ง โสภเสรั น้าสงสาร

4.2.3.6 ส่วนประกอบการสร้างสรรค์รายการโทรทัศน์สำหรับครอบครัว โดยคำนึงถึงจิตวิทยาพัฒนาการด้านความรักความอบอุ่น ความเข้าใจในความแตกต่างของช่วงวัย และการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน รูปแบบรายการเป็นเรื่องที่เป็นความจริง ข่าวและการพูดคุย มีความตลกขบขัน รักโรแมนติก ขัดแย้ง

5. การอภิปรายผล

5.1การสร้างสรรค้เนื้อหารายการเด็กและเยาวชน สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนารายการโทรทัศน์เชิงประเด็น (อิทธิพล ปริดิประสงค้ 2555:21) ต้องคำนึงถึงเนื้อหาและระดับคุณค่าของเนื้อหา ที่มีค่าสำคัญคือ ประเด็นที่เด็กต้องรู้ คือทักษะพื้นฐานสำคัญที่เด็กจำเป็นต้องมี ประเด็นที่เด็กควรรู้ คือเนื้อหาที่สอดคล้องกับพัฒนาการการเรียนรู้ตามช่วงวัย และประเด็นที่เด็กอยากรู้ คือเนื้อหาที่ตรงกับความสนใจและความต้องการของเด็กกลุ่มเป้าหมาย โดยสามารถเชื่อมโยงเนื้อหารายการกับประสบการณ์จริง และเปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมกับรายการในลักษณะต่างๆ และสอดคล้องกับการศึกษาคุณลักษณะของรายการเด็กที่ดี (วรชัญ คุรุจิตและคณะ (2555) ระบุว่าหนึ่งในคุณลักษณะที่

สำคัญคือ นอกจากความสนุกที่ดึงดูดให้ติดตามแล้ว รายการเด็กควรมีเนื้อหาสาระที่เป็นประโยชน์สอดคล้องกับช่วงวัย เอื้อต่อการพัฒนาบุคลิกภาพ และการปรับตัวของช่วงวัย ก่อให้เกิดความคิดเชิงบวก และความภูมิใจในตัวเอง เกิดจินตนาการและแรงบันดาลใจ กระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วม เกิดปฏิสัมพันธ์กับทางรายการและผู้ชมร่วมกัน และกระตุ้นให้เกิดการต่อยอดการเรียนรู้หลังชมรายการ

5.2 รูปแบบและเทคนิคในการนำเสนอรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กและเยาวชน สอดคล้องกับผลการวิจัยเพื่อพฤติกรรม การเปิดรับและความต้องการของเด็กและเยาวชนที่มีต่อรายการโทรทัศน์เพื่อเด็กและเยาวชนของสถานีไทยพีบีเอส (ลักขมี กงลากและคณะ 2555) ที่พบว่ารายการโทรทัศน์สำหรับกลุ่มเป้าหมายนี้ควรเป็นรายการที่สนุกสนาน แต่แฝงสาระ และดูง่าย เนื้อหารายการที่ต้องการคือเน้นความตลก สนุกสนาน ในการผลิตรายการโทรทัศน์ให้เด็กและเยาวชน มีกฎกติกาเบื้องต้นที่พบคือ การนำเสนอเสมือนว่าเป็นเด็ก มีความใหม่ เสนอด้วยภาพและสิ่งต่างๆที่มีสีสัน สะดุดตา ใช้การบอกตรงไปตรงมาเมื่อต้องการแทรกความรู้ เสนอข่าวทวนเมื่อต้องการย้ำเน้นสำหรับเด็กเล็ก ใช้ภาษา ภาพ การตัดต่อ การลำดับ เทคนิคพิเศษ เพื่อการสื่อสารเรื่องราว ใช้ภาษาพูดที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริง ทั้งนี้งานวิจัยของ Wright and Huston (1986) พบว่าจังหวะการเคลื่อนไหวด้วยเทคนิคภาพและองค์ประกอบทางเสียงในรายการ จะกระตุ้นความสนใจของเด็ก ในการผลิตรายการถ้าใช้รายการนี้รายการแสดงข้อมูลหรือเนื้อหาที่ต้องการสื่อสารได้อย่างเหมาะสมและระมัดระวัง ใช้รูปแบบรายการในการในการเรียนรู้เนื้อหารายการไปด้วย อย่างไรก็ตามการนำเสนอองค์ประกอบด้านภาพและเสียงในรายการสำหรับเด็กเล็กจะตามผลวิจัยของ Lillard and Peterson (2011) ที่พบว่ารายการการ์ตูนเพื่อการศึกษา และรายการที่ใช้ภาพวาด มีการนำเสนอและภาพเคลื่อนไหวที่ช้า มีผลกระทบต่อพัฒนาการของเด็กเล็กด้านการควบคุมตัวเองและการทำงานของระบบความจำ น้อยกว่ารายการการ์ตูนทั่วไป นำเสนอภาพเคลื่อนไหวรวดเร็ว ส่งผลให้พัฒนาการของเด็กเล็กไม่สอดคล้องตามช่วงวัย

เทคนิคของการนำเสนอรายการเด็กทั้งในประเทศและต่างประเทศ สอดคล้องกับ (อัศรินทร์ นนทิหทัย, 2551) ที่กล่าวว่ารายการเด็กควรมีคุณค่าด้านการเรียนรู้ตามช่วงวัย คือสอดคล้องเนื้อหาทั่วไปที่ควรเรียนรู้ ทักษะด้านต่างๆทั้งด้านชีวิต อารมณ์ สังคม สื่อ เทคโนโลยี สังคม สภาพแวดล้อม และการจัดการกับปัญหาเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข รวมถึงเนื้อหาเชิงคุณธรรม จริยธรรมที่เหมาะสมกับช่วงวัย เหล่านี้สอดคล้องกับผลวิจัยของ นิษฐา หรุ่นเกษม (2555) เรื่องลักษณะรูปแบบ เนื้อหา และการนำเสนอรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กที่ประสบความสำเร็จของสื่อสาธารณะ

สำหรับการสร้างสรรค์รายการครอบครัวทั้งด้านเนื้อหาและรูปแบบ เทคนิควิธีการนำเสนอ สอดคล้องกับคุณลักษณะรายการที่เกี่ยวกับเด็ก (วรรษุญ ครุจิต 2555) ว่าอาจเป็นรายการสำหรับทุกคนในครอบครัว ที่ให้สมาชิกในครอบครัวมาดู และมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน เป็นการเรียนรู้อีกลักษณะหนึ่งให้กับเด็ก ไปพร้อมกับส่งเสริมความสัมพันธ์ในครอบครัว การมีรายการครอบครัวที่ส่งเสริมความเข้าใจและความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัว สอดคล้องกับพฤติกรรม การรับชมโทรทัศน์ของครอบครัว (อุษา บิ๊กกินส์, 2551:32-36) ที่พ่อแม่ ผู้ปกครองจะเป็นผู้กำหนดและควบคุมการรับชมรายการโทรทัศน์ของลูก การมีปฏิสัมพันธ์กันในครอบครัวโดยใช้รายการโทรทัศน์เป็นสื่อเพื่อโยนไปสู่ประเด็นบุคคลหรือสังคม สามารถนำไปสู่การเรียนรู้เรื่องศีลธรรมหรือพฤติกรรมที่ควรกระทำได้

ด้านรูปแบบรายการโทรทัศน์และแนวทางการผลิตรายการที่เหมาะสมกับพฤติกรรมในแต่ละช่วงวัย ผู้ผลิตรายการควรต้องศึกษาลักษณะพฤติกรรม ด้านกาย อารมณ์ สังคม ปัญญา และการเรียนรู้ตามแนวทางจิตวิทยาพัฒนาการเด็ก เพื่อพัฒนาความสามารถในด้านต่างๆ อันจะนำไปสู่การเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในอนาคตและ

หมวดหมู่การเรียนรู้ในโรงเรียน อีกทั้งยังต้องปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ควบคู่ไปด้วย จะทำให้สามารถเลือกรูปแบบ การนำเสนอรายการที่เหมาะสมตามการรับรู้และความสนใจของแต่ละช่วงวัย

6. บทสรุป

6.1 การสร้างสรรค์เนื้อหารายการเด็กและเยาวชน ต้องสอดคล้องกับพัฒนาการตามช่วงวัย ตามหลักจิตวิทยา พัฒนาการที่แบ่งเป็น วัยเด็กตอนต้น วัยเด็กตอนปลาย และวัยรุ่น สิ่งที่ต้องส่งเสริมประกอบด้วย ทักษะการเรียนรู้และการใช้ชีวิตในด้านต่างๆ คุณธรรมจริยธรรม และเนื้อหาเพื่อเสริมสร้างทักษะด้านต่างๆ และพบว่าเป็นสาระที่ สอดแทรกในรายการเด็กที่เลือกมาศึกษาทุกรายการ แบ่งเป็น 3 ด้านคือ เนื้อหาการเรียนรู้ทั่วไป เนื้อหาเกี่ยวกับทักษะการ ใช้ชีวิตและทางอารมณ์ และเนื้อหาด้านคุณธรรมจริยธรรม เปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วม ทั้งลักษณะการร่วมผลิต รายการ และร่วมในฐานะเป็นผู้ชมรายการที่มีความกระตือรือร้น

6.2 รูปแบบและเทคนิคในการนำเสนอรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กและเยาวชน ก็มีความสำคัญไม่ด้อยไปกว่า การนำเสนอเนื้อหา เพราะจะเป็นสิ่งดึงดูดให้กลุ่มเป้าหมายสนใจรับชมและติดตามรายการ ในการสร้างสรรค์รายการ จึงต้องคำนึงถึงพัฒนาการของเด็กในช่วงวัยที่แตกต่างกันด้วย งานวิจัยนี้พบว่าการผลิตรายการเด็กเล็กและเด็กวัยเรียน ใช้รูปแบบรายการที่หลากหลายประกอบกัน ขณะที่เด็กวัยเรียนตอนปลายและเยาวชนที่เป็นวัยรุ่น (อายุ 9 ปีขึ้นไป) จะมีรูปแบบที่ชัดเจนอย่างหนึ่งอย่างใด ใช้พิธีกรดำเนินเรื่องได้ เพราะเด็กเริ่มมีสมาธิกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งเป็นเวลานานขึ้น ส่วนการสร้างความสนใจจากวิธีการนำเสนอ มักใช้ความตลกขบขัน ความตื่นเต้น เป็นหลัก

เทคนิคของการนำเสนอรายการเด็กทั้งในประเทศ และต่างประเทศ คำนึงถึงหลักการด้านความสนุกสนานและ บันเทิง หลักการด้านความซ้ำ และการสร้างความจดจำได้ และความสามารถระลึกถึงเนื้อเรื่องและลักษณะบุคลิกตัว ละครได้ ในการสร้างเรื่องราวหรือเนื้อหารายการสำหรับกลุ่มเป้าหมายนี้จึงควรมีรูปธรรมสูง สามารถตีความได้ทันที เพื่อให้เด็กตามเรื่องราวได้ทัน สำหรับเด็กโตก็จะมีเนื้อหาเป็นนามธรรมได้เพราะจะเทียบเคียงกับประสบการณ์ของ ตนเองหรือคนรอบตัว การใช้ภาษาให้เหมาะกับช่วงวัย และเปิดโอกาสให้เด็กได้มีส่วนร่วมในรายการและนอกรายการ รูปแบบต่างๆ และเปิดโอกาสให้เด็กได้มีส่วนร่วมทั้งในและนอกรายการในรูปแบบต่างๆ ซึ่งการใช้การสื่อสารแบบมี ส่วนร่วมในการผลิตรายการ โทรทัศน์สำหรับเด็กโต เป็นการพัฒนาศักยภาพของเยาวชน นำไปสู่การคิดวิเคราะห์และ ตัดสินใจในการทำงาน ก่อให้เกิดการไหลเวียนแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างเยาวชนและผู้ผลิตรายการ และเกิด การสร้างสรรค์รายการ โทรทัศน์ที่มีเนื้อหาสาระที่เหมาะสมกับเยาวชน

ผู้ผลิตรายการ โทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว ควรให้ความสำคัญกับพฤติกรรม การรับรู้ และ ความต้องการของเด็กในแต่ละช่วงวัย ให้มีความสอดคล้องกับรูปแบบรายการ โทรทัศน์ประกอบการสร้างสิ่งดึงดูด ใจที่เหมาะสมแก่ประสบการณ์และความสนใจของเด็ก เพราะการศึกษาทำความเข้าใจพัฒนาการของเด็กในทุกมิติ จะ ทำให้ผู้ผลิตรายการสามารถผลิตรายการ โทรทัศน์สามารถสร้างสรรค์รายการที่มีความน่าสนใจ เหมาะสมกับ กลุ่มเป้าหมาย และเป็นมาตรฐานการผลิตรายการสำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว ที่คำนึงถึงหลักจริยธรรมวิชาชีพ และแนวทางการผลิตรายการที่มีคุณภาพ

สำหรับการสร้างสรรค์รายการครอบครัวทั้งด้านเนื้อหาและรูปแบบ เทคนิควิธีการนำเสนอพบว่า จะเป็น เรื่องราวความสัมพันธ์ในครอบครัว ที่มีสมาชิกในช่วงวัยที่แตกต่างกัน นำเสนอในรูปแบบของละครชีวิตคอม ที่ใช้ความ

ตกลงขบขัน และความขัดแย้ง เป็นสิ่งดึงดูดความสนใจ คุณค่าของรายการนี้คือการสอดแทรกเนื้อหาด้านคุณธรรม จริยธรรม จิตสำนึกสาธารณะ ทักษะด้านการใช้ชีวิตและการอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างของคนช่วงวัยต่างๆ เช่น ความกตัญญู ความซื่อสัตย์ รู้จักเสียสละ การเป็นคนอยู่ในวัฒนธรรมที่ดีงาม มีความอดทน วินัย เคารพการตัดสินใจร่วมกัน มีสติพอเพียงมีภูมิคุ้มกันในการใช้ชีวิต และมีจิตใจที่พร้อมจะช่วยเหลือผู้อื่น เป็นต้น

7. กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยครั้งนี้ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) และวิทยาลัยนเทศศาสตร์ ปังบประมาณ 2558

ขอขอบคุณทีมวิจัย อันประกอบด้วย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ลักขณา คล้ายแก้ว อาจารย์ชวพร ธรรมนิศยกุล และนางสาววิมลดา วิเศษสิงห์ ที่ได้ทุ่มเทและมีส่วนร่วมทำให้งานวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

และขอขอบคุณแหล่งข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึกทุกท่าน รวมทั้งรายการโทรทัศน์ที่เป็นแบบอย่างที่ดีของรายการเด็ก เยาวชน และครอบครัว ของต่างประเทศ และในประเทศไทย ขอขอบคุณที่ให้ข้อมูล และเป็นแบบอย่างให้ผู้วิจัยนำมาสร้างสรรครายการโทรทัศน์ต้นแบบ สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัวนี้

8. เอกสารอ้างอิง

มูลนิธิสื่อมวลชนศึกษา โครงการมีเดียมอนิเตอร์. (2558). จริยธรรมสื่อโทรทัศน์กับผลกระทบต่อพัฒนาการของเด็ก: ศึกษาเปรียบเทียบโทรทัศน์ดิจิทัลช่องที่ได้รับความนิยมช่วงตุลาคม 2557 และ มกราคม 2558. เสนอต่อสำนักส่งเสริมการแข่งขันและกำกับดูแลตนเอง (สส.) สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ.

ลักขมี คงลาภและอัปสร เสถียรทิพย์. (2556). การศึกษาการเข้าถึงและการใช้ประโยชน์จากสื่อวิทยุและโทรทัศน์ของเด็กและเยาวชน. เสนอต่อสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.)

วรรษณู ครุจิต. (2555). โครงการศึกษากลุ่มความคิดใหม่และข้อเสนอแนะเชิงบูรณาการ เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อรูปแบบเนื้อหารายการโทรทัศน์ สื่อสำหรับเด็กและเยาวชนในอนาคตของสถานีโทรทัศน์) เพื่อให้บริการสาธารณะไทยพีบีเอส. เสนอต่อสถาบันวิชาการสื่อสาธารณะ (สวส.) และองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพการณะแห่งประเทศไทย (ส.ส.ท.)

สินิทธิ์ สิทธิรักษ์ (2553). กำเนิดโทรทัศน์ไทย (พ.ศ.2549 - 2550). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

อัศรินทร์ นนททิพย์. (2551). การสื่อสารแบบมีส่วนร่วมของเยาวชนเพื่อการพัฒนารายการโทรทัศน์ TK Teen. วิทยานิพนธ์นเทศศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อุษา บิ๊กกินส์. (2551). บทบาทรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กกับการสร้างจิตสำนึกสาธารณะ. กรุงเทพฯ: คณะนเทศศาสตร มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

Lillard AS&Peterson J. (2011). "The immediate impact of different types of television on young children's executive function". *Pediatrics*.2011. Available online: <http://pediatrics.aappublications.org/content/128/4/644.full>

Wright et al.(1983). "A matter of form: Potentials of television for young viewers. *American Psychologist*". Vol 38(7), Jul 1983, 835-843. Available online: <http://dx.doi.org/10.1037/0003-066X.38.7>.